

Передмова

Кожне нове покоління кожного народу намагається зробити свій внесок у загальний розвиток національного відродження, сказати своє слово в часі важливих подій і явищ. Ці діяння відбилися не тільки в літературних, образотворчих та інших пам'ятках, а й у фольклорних надбаннях, народних традиціях і звичаях, багатющій джерельній душі народу, які збереглися в пам'яті людській. Пісня, як і мова — єдиний органічний витвір народу, пов'язаний з його життям. Протягом багатьох віків створювались пісні і передавались з покоління в покоління як найцінніший скарб, що допомагає пізнати життя народу. А народна пам'ять береже героїчне і трагічне, веселе і сумне, серйозне і жартівливе, щасливе і гірке. Спадають на думку слова Максима Рильського: „Фольклор — це підручник душі людської”.

В цьому збірнику вперше отак масштабно подаються народні пісні, записані у селах Рівненської та с. Лисичинці Тернопільської областей, які тривалий час любовно збирав і записував Андрій Семенович Пастушенко, працюючи на кафедрі музики Рівненського педінституту, нині професор Міжнародного університету „РЕП” імені академіка Степана Дем'янчука. Він збагачує навчальний матеріал власними дослідницькими доробками, творчо опрацьовуючи і впроваджуючи їх у навчальний процес.

Започаткував цю благородну справу Андрій Пастушенко, ще навчаючись у Чортківському музично-педагогічному училищі, згодом працюючи у Кременецькому педагогічному училищі, де пробує свої сили в композиції та диригуванні, організовував вокальні, хорові та фольклорні ансамблі, створював нові пісні, писав музику до вистав, робив обробки народних мелодій, які посідають особливе місце в репертуарі хорових колективів, вокально-інструментальних та вокальних ансамблів.

Починаючи з 1990 року, Андрій Пастушенко плідно працює в напрямку відродження національної культури і духовності, він значно розширив діапазон дослідницької роботи. Важливою запорукою для нього як збирача стало відчуття природності пісні, вміння відділити „зерно” від полови, художнє її значення від штучного, фальшивого. Він зібрав кращі зразки пісенності традиційного фольклору і надав їм перевагу, оскільки на них простежуються процеси життя народу.

Чим глибше входили в духовне життя звичаї і обряди, тим важливішу

роль відігравали колядки, купальські, весільні пісні, які увібрали в себе колективний досвід багатьох поколінь. Саме вони стали животворним струменем у репертуарі, створеного А.С Пастушенком фольклорного ансамблю „Живограй”, саме тут, зберігаються ці надбання і передаються поколінням і це не випадково, адже більшість студентів у колективі — вихідці із села, і бабусина пісня стала доброю супутницею їхнього життя.

Народився А.С.Пастушенко у селянській родині в с. Лисичинці, Підволочиського району на Тернопільщині. Саме від мами вперше він почув, а пізніше записав українські народні пісні, які увійшли до репертуару його колективу, а згодом - і до збірок, зокрема, „Сто українських народних пісень», „Повстанські пісні”, „Співає Живограй”, „Пісні Рівненщини”, „Традиційні народні свята», „Пісня повертається додому”, „Українські народні пісні в записах Андрія Пастушенка”, „Моліться всі, бо близький час”.

Після закінчення Рівненського інституту культури розкривається його потенціал як хормейстера і композитора. Його пісні наповнені ліризмом щедрого таланту, в яких спостерігається любов до своєї землі, батьківської домівки, рідної України, з синівською гордістю оспіване це безмежне багатство, яке є невичерпним джерелом у народженні нових витворів мистецтва.

Нова збірка Андрія Пастушенка вміщує значну кількість родинно-побутових, козацьких, повстанських, жартівливих пісень, колядок, щедрівок, пісень весняно-літнього циклу — це вагомий доробок збирача, фольклориста, який своєю тонкою спостережливістю зумів відібрати пісні високохудожнього змісту, зважаючи на їх поетичні й музичні особливості, які виплекані багатьма поколіннями і є окрасою сьогоденних виконавців.

Кажуть, що мелодія — душа пісні і на її дужих, широких і міцних крилах пісня долає незвідані відстані і через серця мільйонів міцно входить у свідомість людини. Адже тут багато залежить від інтонацій, які відтворюють основний настрій, емоційне спрямування, зміст пісні, простоту — це найважливіші риси, які є в народній пісні, її доступність та ефективність. Сила традиційного музичного фольклору завжди містилась у простих засобах відібраних багатющим досвідом народу.

Сподіваюсь, що новий доробок збирача і записувача фольклору Андрія Пастушенка, який увібрав у себе найкращі зразки народної пісні поліського регіону, сприятиме збагаченню духовності молодого покоління незалежної України.

94. ДОГЛЯДИ, ЗЯТЮ, ДОЧКИ

З рухом

Дог-ля-ди, зя - тю, доч - - ки,
дог - ля-ди, зя-тю, доч - ки, да ку-пи чо-бо - точ - ки,
щоб бо-са не хо-ди-ла, лю-дей не смі-ши - ла.

The musical score for 'Догляди, зятю, дочки' is written in treble clef with a 4/4 time signature. It consists of three staves. The first staff begins with the tempo marking 'З рухом'. The melody is simple and folk-like, with lyrics written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff concludes the piece with a double bar line and repeat dots.

Догляди, зятю, дочки, (2)

Да купи чоботочки,

Щоб боса не ходила,

Людей не смішила.

95. НИЗЬКО ВОРОТА ВПАЛИ

З рухом

Низь-ко во - ро - та впа - - - ли.
Низь-ко во-ро-та впа - ли. Ми в сва-та доч-ку вкра - ли,
не ка-жі-те ні-ко-му, по-ве-зе-мо до - до - му.

The musical score for 'Низько ворота впали' is written in treble clef with a 6/8 time signature. It consists of three staves. The first staff begins with the tempo marking 'З рухом'. The melody is simple and folk-like, with lyrics written below the notes. The second staff continues the melody and lyrics. The third staff concludes the piece with a double bar line and repeat dots.

Низько ворота впали. (2)

Ми в свата дочку вкрали.

Не кажіте нікому,

Повеземо додому.

Зароди, Боже, гречку (2)
Чорную головатую.
Везе син невістку –
Хорошую да багатую.

Лети, лети, соловесчку, (2)
Сядь, впадь на віконечку.
Та дай матінці звістку,
Що везе син невістку.

96. ВИТИНАЙ, ТАТКУ, ЛІСКУ

Ходою

Ви - ти - най, тат - ку, ліс - - ку.

Ви-ти-най, тат-ку, ліс - ку. При - віз син не-віст - ку

тон-ку-ю, як би-ли-ну, чер-во-ну, як ка-ли - ну.

Витинай, татку, ліску. (2)
Привіз син невістку
Тонкую, як билину,
Червону, як калину.

Паліте солому, (2)
Їде син додому.
Везе собі Подоляночку
В білому серпаночку.

276. НО-НО-НО, ТИ-ТИ-ТИ

Весело

The musical score is written on two staves in G major, 2/4 time. The first staff contains the melody and accompaniment for the first line of lyrics. The second staff contains the melody and accompaniment for the second line of lyrics, which is enclosed in repeat signs. The lyrics are: 'Но-но-но, ти-ти-ти бу-де-мо ся сва-ри-ти: ні за се, ні за то, за дра-нт-ли-ве ре-ше-то.'

Но-но-но, ти-ти-ти
Будемо ся сварити:
Ні за се, ні за то,
За дрантливе решето. | 2

Но-но-но, ти-ти-ти
Підем разом гуляти.
Наша вуйка заглядає,
Буде, буде сварити. | 2

Но-но-но, ти-ти-ти
Будемо ся любити.
У гайочку під явором
Будем разом сидіти. | 2

277. ВІДДАЛАСЯ МОЛОДОЮ

Жартівливо

Від-да-ла-ся мо-ло-до-ю, за-жу-рив-ся ми-лий мно-ю:

ні зва-ри-ти, ні спе-чи, хо-тів мя ся від-ре-чи.

Віддалася молодою,
Зажурився милий мною:
Ні зварити, ні спечи,
Хотів мя ся відречи.

Варю борщ у каструлі,
Печу хліб залюбки.
Помастила щітки знати,
Не навчила мене мати.

А в неділю пораненьку
Я дістала порадоньку:
То за борщ, то за каву
Залетіла аж під лаву.

Я з-під лави виглядаю,
Замість кави борщ даю.
А він мене з кулаками.
– Чого кава з буряками?

– Чи я тобі не хазяйка,
Не признають люди?
Штири фірі сміття в хаті,
Най мені так буде.

Моя мама файна була,
Я перевершила:
Мама по три, я по штири

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Святвечір в Україні. Колядки та щедрівки	5
1. В місті Вифлеємі	11
2. А сьогодні вже Син Божий.....	12
3. Що то за предиво.....	13
4. На Різдво Христове	14
5. Бог ся рождає.....	15
6. Ой у полі, в полі	16
7. По всьому світі	18
8. Ой у Вифлеємі	19
9. Ой у полі, в полі	19
10. Дивная новина	20
11. Ой над Вифлеємом.....	21
12. Ой у полі	22
13. Теменькая нічка.....	23
14. Днесь поюще	24
15. Чи чули, браття.....	25
16. Ой видить Бог.....	26
17. Ой не спить, не спить	27
18. Ой за гасм, гасм.....	28
19. Добрий вечір тобі	29
20. Чи є вдома пан-господар	30
21. В пана-господаря.....	31
22. В пана-господара.....	31
23. По бережку ходить	32
24. Стоїть церковця	33
25. З-за гори чорна хмара в'ється	34
26. Ой в полі, в полі	37
27. Ой на річці, на лотатті	38
Веснянки і гаївки	38
28. Вийдемо зранку на веснянку	41
29. Ми кривого танцю йдемо	41
30. Ой був би я соколом.....	42
31. Ой вон, хлопці, вон	43
32. А весна-красна	44

33. Ой скакала жабка	44
34. Ой виходьте, дівоньки	45
35. Ой чого ти не гуляєш, Галю	46
36. Ой виходьте, парубоньки.....	47
Зелені свята	48
37. А ми були й у великому лісі	50
38. Ой що ж тая да й удівонька	51
39. Ой зацвіла в лузі.....	51
40. Ой Тройця, Тройця.....	52
Купальські пісні	53
41. На Івана Купала	56
42. Ой на Йвана Купала	57
43. Наші хлопці ловці	57
44. Ой летів шуляк	58
45. На Івана, на Купала	59
Народне весілля на Україні.....	60
46. Іде сват до свата	67
47. На зарученах була	67
48. Пусти на ноч	68
49. У нашого свата	69
50. Поглянемо на заручини	69
51. На широкій улиці	70
52. Де ти, Іванку, воду брав	70
53. Ой матінко-гутко	71
54. Товстая месіла	71
55. Коровайнички-душки	72
56. Розвивайся, хмелю	73
57. Ой вису, наш вису	73
58. За ворітчка.....	74
59. До долу, віточки.....	74
60. Зловили зайця	75
61. Винось, мати, шубу	75
62. Ламайте калину	75
63. Нема пана вдома.....	76
64. Підманули попа	76
65. Січана я й калинонька	77
66. Ой Боже, мій Боже	77

67. Приїхала Галечка з вінчання.....	78
68. Ой, матінко, їсти.....	78
69. Ой з-за гори, сонечко.....	79
70. Ой бором, бором.....	80
71. Тупу, тупу біля діжечки.....	80
72. Їа вступитися, вороги.....	81
73. Йде місяць до зірки.....	81
74. Пусти, свату, в хату.....	82
75. Просим, свати, до хати.....	83
76. Пусти, свату, в хату.....	83
77. А наш сват злякався.....	84
78. Вивернула тещенька.....	84
79. Оступітеса, панове-браття.....	85
80. Покотилася да гордовина.....	85
81. Наїхало сімсот бояр.....	86
82. Догадайся, дівко.....	86
83. Я тебе, Галечко, не забуду.....	87
84. Не плач, матінко.....	88
85. Не плач, молодая.....	88
86. Подавай, Галечко, образи.....	89
87. Матінко, перепою.....	89
88. Ой слухайте, бояри.....	90
89. Ой засвіти, мати, свічку.....	90
90. Собирайся, Галечко.....	91
91. Ой місяць світить.....	91
92. На добраніч, матінко.....	92
93. Сваточку, наш голубочку.....	92
94. Догляди, зятю, дочки.....	93
95. Низько ворота впали.....	93
96. Витинай, тату, ліску.....	94
97. Ой виходь, свекрухо.....	95
98. Привезли, привезли.....	95
99. Рада свекруха.....	96
100. Ой невістко моя.....	97
101. Я пшеницю й полола.....	97
102. Розіслем весілля.....	97
103. Не піду додому.....	98

104. Тупу, коники, тупу.....	98
105. І дякуймо попонькові.....	99
106. Хвалю Бога, сина оженила.....	100
107. Оженили нас позненько.....	101
108. Ой ступлю на гойку.....	101
109. На коровай ішла.....	102
110. Вийшла мати на поріг.....	103
111. Ой мак сію.....	104
112. Ой у лісі.....	104
113. Понад мою хату.....	105
114. За городом калина.....	106
115. А я в свої матусеньки.....	107
116. Летіли бджоли.....	107
117. Ой сечана калинонько.....	108
118. В Морозовці на селі.....	108
119. Ой ярюм, ярюм.....	109
Козацькі забави.....	110
120. Козаченьку, куди йдеш.....	111
121. Ой там козак.....	112
122. Ой на ставі, на ставочку.....	113
123. Чорна хмара наступає.....	113
124. Із дня на день.....	114
125. На старім замку.....	115
126. Візьму я коновку.....	116
127. Ой чого ж я сьогодні сумую.....	117
128. Козак перед боєм.....	118
129. Там, на горі жито.....	119
130. Повіяв вітер буйненький.....	120
131. Ой там, за грою.....	121
132. Ой гай, мати.....	121
133. Ой на горі, на горі.....	122
134. Ген за Сибіром.....	123
135. Ішов козак полем.....	124
136. Вилітали орли.....	125
137. Лети, моя думо.....	126
138. Летіла куля через гору.....	127
139. Оріхове седелечко.....	128

Пісні Української Повстанської Армії.....	129
140. То не грім заgrimів.....	131
141. Ішов відважний гайовий.....	132
142. Ой сьогодні я дуже сумую.....	133
143. Зелений гай, пахуче зілля.....	134
144. Ми йшли до бою	135
145. Ну і що ж, як прийдеться умерти	136
146. На купині, під осокою.....	137
147. Сонце світить, вітер віє	138
148. Сонце сходить, я журюся	139
149. Ходи-но, голубко	140
150. Під Києвом, під Крутами.....	141
151. Забудь мене, моя матусю	142
152. Чорна доля	143
153. Немов той олень.....	144
154. Не будемо спати	145
155. Зійшов ясен місяць.....	146
156. У лісі, під дубом столітнім.....	147
157. Сади вишневі.....	149
Родинно-побутові пісні	150
158. Найшла чорна хмара.....	154
159. Ой у лузі понад ставом	154
160. По саду я походжав	155
161. Ой не глибока	156
162. Ой летіла зозуленька.....	157
163. Ой від моря та й до моря.....	158
164. Ти, зелений дубе.....	159
165. Позбиралися дівчата	160
166. Бабусю рідненька	161
167. Ой піду я	162
168. У чистому полі	163
169. Калино-малино	164
170. Стояла хата.....	165
171. Візьму я відеречко.....	166
172. Ой сію я жито	166
173. Біла береза	167
174. Ой там, у полі	168

175. Ой, летіла зозуленька	169
176. Ой ти, грушко моя	169
177. Посіяла жито	170
178. Ой у лісі, лісі.....	171
179. Вже шість літ минає.....	173
180. В неділю ранесенько.....	174
181. Під білою березою	175
182. Не тьохкай так рано, соловейку	176
183. Ой ти, дівчино	177
184. Ти, калино луговая	177
185. Рибалка молоденький	178
186. Ой ти, зоре	179
187. Роман зілля копає	179
188. Щука-риба в морі	181
189. Ой зійшла зоря	182
190. До тебе, Мати Пресвятая.....	183
191. Маріє, гляди.....	184
192. Ой Боже ж, мій Боже.....	185
193. А в першій садочку.....	187
194. Ой над'їхав козаченько	188
195. У лісі, ген далеко у лісі	188
196. Пущу коня на долину.....	189
197. Чому, коню, не п'єш воду	190
198. Ви, дівчата, де йдете	191
199. Котилися вози.....	191
200. Чорні очі, як терен	192
201. Темна нічка, темна невидная	193
202. Лугом іду.....	194
203. Там, за лісом	195
204. Ой за млином, за млином	196
205. Жито, мамцю	197
206. Ой копала коріння	198
207. А вже сонце сходить	199
208. Мав я раз дівчину	200
209. Очі, ви очі мрійливі.....	201
210. Тече вода з-під города.....	202
211. Ой вербо, вербо	203

212. Ой ти, горо кришталева	204
213. Там, на горі сніг біленький	205
214. Чом трава зелена	206
215. Сидить дівча	206
216. Ой дівчата, ви мої	208
217. Зоре вечірня	209
218. По садочку походжаю	210
219. Ой вийшла я поза хату	211
220. Нагадай собі, дівчино	212
221. Червона калина	212
222. Ой летіла зозуленька	213
223. Червоно сонце сходить	214
224. Ой у лузі калинонька	215
225. Ой мала я білу рожу	216
226. Коли на крилах ночі	217
227. Ой гиля, гиля	218
228. Ой дівчина по гриби ходила	218
229. Ой чия то хата скраю	219
230. Ой ти, козаче	220
231. Ой гилява калинонько	221
232. Половину саду цвіте	221
233. Нащо я так нічку марную	222
234. Мій милий при війську служить	223
235. Ой мала вдова одного сина	225
236. А звідси гора	226
237. Ой з-за гори, гори	227
238. Ой у полі, полі	228
239. Ішов Семен	228
240. Журо моя, журо	229
241. Ой на горі, на горі	230
242. Там, в полі криниця	232
243. Породила мене мати	233
244. Ох Боже, Боже	234
245. М'ягким серцем я вдався	235
246. Ой калино, ти зелена	236
247. Ой орали коні карі	237
248. Летить галка	237

249. А в Марусі.....	238
250. На Чесного хреста.....	239
Жартівливі та сатиричні пісні.....	240
251. Ішли хлопці з ярмарку.....	243
252. Насіяла сім рядів огірків.....	244
253. Ой кум до куми.....	245
254. Ой убрала баба діда.....	246
255. А мій милий.....	247
256. Грянув дзвін.....	248
257. Їхав Василь з міста п'яний.....	249
258. Василь добрий, Василиха лиха.....	250
259. Була в богача.....	251
260. Кури мої, кури.....	252
261. І лід тріщить.....	253
262. Недавно'м ся оженив.....	254
263. Ой мій милий.....	255
264. Казав мені муж.....	256
265. Їхав козак з коршми.....	257
266. Ой пила, пила.....	258
267. В понеділок рано.....	259
268. Іде мужик з поля.....	260
269. А Микита за хатою.....	261
270. І сяк добре, і так добре.....	262
271. Як до лісу я піду.....	263
272. Ой був же комар.....	263
273. Коло річки, коло броду.....	265
274. На високій горі.....	266
275. Ой мамуню, горох кочу.....	267
276. Но-но-но, ти-ти-ти.....	268
277. Віддалася молодою.....	269
Паспорти пісень.....	270